

Muutama repliikki Osmo Tammisalolle

Petter Portin

Kuten odottaa saattoi, Osmo Tammisalo (*Tieteessä tapahtuu* 4/2004) kiisti minun hänen kirjoitukseensa (*Tieteessä tapahtuu* 2/2004) kohdistamani kritiikin. Kuitenkin ellei Tammisalo edellisessä kirjoituksessaan (*Tieteessä tapahtuu* 2/2004) pyri manipuloimaan ihmisten mielipiteitä, niin hän itse on tullut pahasti manipuloiduksi omaksuessaan täysin kritiikitömmästä mm. Steven Pinkerin ja Matt Ridleyyn edustaman ajattelutavan.

Olkoot Pinker ja Ridley peruskoulutukseltaan mitä tahansa, niin tässä yhteydessä he ovat tiedetoimittajia, jotka nimenomaan pyrkivät vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen. Ellei Tammisalo näe, miten heidän kirjoittelunsa kytkeytyy esimerkiksi koulutuspolitiikkaan, niin häntä voinee moittia ammattisokeudesta.

Missään tapauksessa Pinker ja Ridley eivät ole maailman johtavia kaksostutkijoita, eivätkä heidän ajatuksensa perustu uusimman biologisen teorian soveltamiseen ihmiseen, vaan 1940–1950 luvuilla kehitettyyn kvantitatiivisen genetiikan teoriaan. En kiistä kaksostutkimusten merkitystä sinänsä, mutta niihinkin on suhtauduttava kriittisesti. Sen sijaan suhtaudun hyvin epäillen kaksostutkimustenkin taustalla olevan kvantitatiivisen genetiikan teorian usein yksioikoiseen soveltamiseen ihmisen käyttäytymis- ja persoonallisuuspiirteiden genetiikan analyysiin.

Kun kvantitatiivisen genetiikan teoria kehitettiin kotieläinjalostuksen tarpeisiin, tehtiin tästä johtuen joukko taustaolettamuksia, joiden vuoksi tämä teoria ei sovellu sellaisenaan ih-

misen käyttäytymis- ja persoonallisuusominaisuuksien genetiikan perusteoriaksi. Mainitut taustaolettamukset koskevat nimenomaan tutkittavien ominaisuuksien mitattavuutta ja mittaamista. Yksi tällainen oletus on se, että tutkimuksen kohteena olevia ominaisuuksia, kuten esimerkiksi kotieläinten ja viljelykasvien tuotoslukuja, voidaan mitata tasavälisellä tai logaritmisella asteikolla. Tuskin yksikään ihmisen käyttäytymis- tai persoonallisuusominaisuuden mittausta perustuu tällaiseen asteikkoon.

Huomaan valinneeni sanani huonosti kun kirjoitin havaitsemisen oppimisesta. Olisi pitänyt puhua havaitsemisen kypsymisestä. Apinavauvoilla on tehty kokeita, joissa niiden kaikki astinkanavat on tukittu heti syntymän jälkeen eli vauvat on saatettu sensoriseen deprivatioon. Tällaisista apinavauvoista tulee, vaikka deprivatio tietyin herkän kehitysvaiheen jälkeen poistettaisiinkin, sosiaalisesti täysin invalideja; jopa niiden seksuaalisuus jää kokonaan kehittymättä.

Hyvin outo on Tammisaloon virke: ”Evoluutio-psykologian mukaan ihmisen genomiin sisältyy oletus siitä, että hän kasvaa ihmisen kulttuuriympäristössä”. Tämä osoittaa evoluutio-psykologeilta suoranaista genetiikan alkeiden oppimattomuutta. Eiväthän genomit voi tehdä olettamuksia eivätkä voi sellaisia sisältää. Ihmiset olettamuksia tekevät, kuten esimerkiksi Tammisalo minusta.

Kirjoittaja on Turun yliopiston perinnöllisyystieteen professori